

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/152/2022
Identifikačné číslo spisu:	3111213060
Dátum vydania rozhodnutia:	27.10.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:3111213060.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: H. Q. S., bytom I. X. XX, zastúpený JUDr. Jánom Legerským, advokátom v Trenčíne, Nám. sv. Anny 25, proti žalovanej: Univerzitná nemocnica Bratislava, so sídlom v Bratislave, Pažítková 4, IČO: 31 813 861, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 11C/125/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 11. decembra 2019, sp. zn. 19Co/28/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 11. decembra 2019 sp. zn. 19Co/28/2019 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trenčín (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 20. septembra 2018 č. k. 11C/125/2011-308 žalobu o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 150.000 Eur zamietol (I. výrok), žalovanej náhradu trov konania o náhradu škody na zdraví nepriznal (II. výrok), vyslovil, že žalovaná má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania o zaplatenie nemajetkovej ujmy v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením (III. výrok), intervenientovi náhradu trov konania nepriznal (IV. výrok), vyslovil, že štát má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením (V. výrok). V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premĺčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premĺčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv [uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo 17.02.2011 sp. zn. 5Cdo/265/2009]. Je nesporné, že žalobca za účelom ďalšej liečby po závažnom poranení nervovo-cievneho systému pravej hornej končatiny absolvoval konzultáciu u špecialistu žalovanej dňa 10.10.2007, na neurochirurgickej klinike FNŠP Bratislava u P. Q. B. Q., D.. Následne sa v mesiaci november, december 2007 uskutočnili ďalšie vyšetrenia a konzultácie a až v januári, 15.01.2008, bola indikovaná operačná revízia a bol zaradený, zapísaný do poradovníka na vykonanie operačného zákroku. Namietaný zásah do osobnostných práv žalobcu na ochranu jeho zdravia neposkytnutím zdravotnej starostlivosti zo strany žalovanej správne nastal v okamihu, keď

žalovaná včas neindikovala a neuskutočnila potrebný operačný zákrok, prípadne neoznámila nemožnosť jeho uskutočnenia informovaním pacienta o možnosti vykonania tohto operačného zákroku v inom zdravotníckom zariadení. S prihladením na závery vyhotoveného znaleckého posudku, v zmysle ktorých v súlade s najnovšími poznatkami medicíny mala byť prevedená revízia poškodených nervov v intervale medzi tretím až šiestym mesiacom od úrazu, došlo tak k neposkytnutiu adekvátnej starostlivosti už v čase prvého vyšetrenia žalobcu u žalovanej dňa 10.10.2007, realizovaného viac ako tri mesiace po úraze. Opakovane k takémuto konaniu dochádzalo aj pri ďalších vyšetreniach. Žalovaná pokračovala v konzervatívnej liečbe, a to až do 15.01.2008, keď došlo k indikácii operačnej revízie poškodenia a zaradenia žalobcu do poradovníka na operáciu, pričom od úrazu uplynula doba dlhšia ako šesť mesiacov. Vtedy nastal moment, že skoršie nevykonanie operácie malo za následok „stratu nádeje“ žalobcu na obnovenie lepšej funkčnosti jeho ruky, prípadne na vytvorenie vhodnejších podmienok na regeneráciu. Skutočnosť, že iné zdravotnícke zariadenie konštatovalo tento stav až dňa 23.06.2008, ako i nadobudnutie vedomosti žalobcu o uvedenom, nie je v tejto veci podstatná. Pri premlčaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch subjektívna premlčacia doba žiadna neplynie, keďže takýto nárok sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka. Nemožno sa preto stotožniť s tvrdením žalobcu, že konanie žalovanej sa protiprávnym nestalo hneď pri prvej návšteve žalobcu (u žalovanej), ani pri jeho ďalších návštevách, ale až v dobe, kedy už nastal ten moment, že skoršie nevykonanie operácie malo za následok neobnovenie lepšej funkčnosti jeho pravej ruky a takýto stav prinajmenej nastal ku dňu 23.06.2008, kedy iné zdravotnícke zariadenie tento stav konštatovalo a len vtedy mohol žalobca objektívne takýto stav zistiť a prípadné nároky s tým súvisiace uplatňovať. Nebolo by to v súlade so záverom znaleckého posudku znaleckej organizácie LEGE ARTIS, podľa ktorého vytvorenie podmienok na možnosť obnovy funkcie končatiny alebo aspoň jej zlepšenia, mala byť revízia prevedená v intervale medzi tretím a šiestym mesiacom od doby úrazu. S poukazom na uvedené nevykonaním doplnenia dokazovania znaleckým dokazovaním na ustálenie momentu, kedy sa postup žalovanej stal protiprávnym pre jeho nadbytočnosť. Žalobca mohol svoje práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vykonať prvýkrát dňa 11.10.2007 a najneskôr dňa 16.01.2008. Od tohto dňa začala najneskôr plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá skončila najneskôr dňa 16.01.2011. Nakoľko svoju žalobu podal na súde až 03.06.2011, stalo sa to po uplynutí premlčacej doby. Pokiaľ by aj žalobcovi vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, súd by mu nemohol toto právo priznať v žiadnej sume. Žalovaná totiž vznesla námietku premlčania uplatneného práva na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú súd musel preskúmať, pretože dôvodné vznesenie námietky premlčania v občianskom súdnom konaní má podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka za následok, že súd nemôže oprávnenej osobe právo priznať. Z tohto dôvodu súd naplnenie predpokladu pre vznik zodpovednosti za nemajetkovú ujmu ďalej neposudzoval a žalobu o zaplatenie nemajetkovej ujmy v žalovanej výške zamietol (výrok I.). Pokiaľ ide o nárok na náhradu škody na zdraví, žalovanej náhradu trov konania nepriznal (§ 255 CSP). Čo sa týka nároku na zaplatenie nemajetkovej ujmy, žalovanej, ktorá si náhradu trov konania pri tomto nároku uplatnila, priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady bude rozhodnuté samostatným uznesením. Intervenientovi, ktorý si náhradu trov konania neuplatnil, náhradu trov konania nepriznal, keďže mu zo spisu žiadne trovy konania nevyplyvajú. V konaní vznikli aj trovy znaleckého dokazovania, preto súd rozhodol, že štát má voči v konaní neúspešnému žalobcovi právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 11. decembra 2019 sp. zn. 19Co/28/2019 rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. potvrdil (I. výrok), výrok III. zmenil tak, že žalovanej náhradu trov konania nepriznal (II. výrok), výrok V. zmenil tak, že štátu náhradu trov konania nepriznal (III. výrok) a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (IV. výrok). V odôvodnení uviedol, že podľa súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu (a podľa tvrdenia samotného žalobcu v žalobe) žalobca „po takejto negatívnej skúsenosti s postupom zo strany FNŠP Bratislava sa na odporúčanie lekára - neurológa, u ktorého bol v zdravotnej starostlivosti“, obrátil na neurochirurgickú kliniku Fakultnej nemocnice Banská Bystrica, kde absolvoval lekárske vyšetrenie dňa 19.05.2008, pričom primár tejto kliniky po zhodnotení aktuálneho zdravotného stavu žalobcu skonštatoval, že jediným východiskom pre zlepšenie zdravotného stavu je rekonštrukcia poškodených nervových zväzkov, pričom zároveň žalobcu upozornil, že takáto operácia v Slovenskej republike nebola

ešte uskutočnená a ponúkol mu, že zistí možnosť vykonania takejto operácie v Českej republike. Z toho vyplýva, že už v čase konzultácie s neurológom, u ktorého bol v zdravotnej starostlivosti a najneskôr v čase, keď sa obrátil na neurochirurgickú kliniku Fakultnej nemocnice Banská Bystrica, musel mať žalobca minimálne dôvodnú pochybnosť o správnosti postupu žalovanej, pričom z tejto pochybnosti sa najneskôr v deň vyšetrenia žalobcu na neurochirurgickej klinike Fakultnej nemocnice Banská Bystrica (t. j. dňa 19.05.2008) stala vedomosť o nesprávnom (a teda protiprávnom) postupe žalovanej. Odvolací súd však (zhodne so súdom prvej inštancie) zdôrazňuje, že premlčacia doba podľa § 101 Občianskeho zákonníka, ktorá sa vzťahuje na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy, má povahu objektívnej premlčacej doby, teda plynie nezávisle od vedomosti oprávneného (žalobcu) o protiprávnosti konania, či nekonania inej osoby (žalovanej), ktoré malo za následok vznik nemajetkovej ujmy. Na rozdiel od práva na náhradu škody (§ 106 Občianskeho zákonníka) pri práve na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy neexistuje subjektívna premlčacia doba, ktorá by bola viazaná na deň, keď sa poškodený dozvie o škode (v tomto prípade o ujme) a o tom, kto za ňu zodpovedá. Nesprávnosť postupu žalovanej možno vidieť (vychádzajúc z tvrdení žalobcu, ktoré žalovaná nerozporela) v tom, že pri prvom vyšetrení žalobcu (dňa 10.10.2007), hoci odporúčala operáciu - nevysvetlila žalobcovi riziká operácie, ale do záznamu uviedla, že pacient s operáciou nesúhlasí, následne po oznámení žalobcu, že s operáciou aj bez ďalšieho vysvetlenia rizík súhlasí, nezaradila žalobcu hneď do poradovníka na operáciu, ďalej v tom, že ani po ďalších vyšetreniach v novembri a decembri 2007 nezaradila žalobcu do poradovníka na operáciu, a napokon aj v tom, že aj keď po vyšetrení 15.01.2008 zaradila žalobcu do poradovníka na operáciu, túto operáciu napriek jej akútности po dobu viac ako štyroch mesiacov nevykonala (to, či žalovaná mohla žalobcu operovať skôr - vzhľadom na obranu žalovanej povinnosťou dodržiavať čakacie lehoty - by mohlo byť predmetom skúmania vo veci samej, ak by nedošlo k premlčaniu nároku žalobcu). Každé z uvedených dielčích konaní, resp. nekonaní žalovanej mohlo prispieť k strate nádeje na zlepšenie zdravotného stavu žalobcu, a to každé inou intenzitou. Odvolací súd ponechal preto bokom diskusiu, či každé z týchto dielčích konaní, resp. nekonaní žalovanej predstavovalo samostatný zásah do osobnostných práv žalobcu alebo ide o jeden zásah, keďže považuje záver o premlčaní nároku žalobcu za správny v oboch prípadoch. Zásah žalovanej do osobnostných práv žalobcu totiž síce začal dňom 10.10.2007 (nesprávnym postupom pri prvom vyšetrení žalobcu), tento zásah však uvedeným dňom neskončil, naopak nezákonný postup žalovanej pokračoval ďalej (dielčím konaním, resp. nekonaním, ako uviedol v bode 8. odôvodnenia rozsudku). Za začiatok plynutia premlčacej doby vo vzťahu k celému konaniu, resp. nekonaniu žalovanej, ako ho popisuje žalobca v žalobe (resp. vo vzťahu k poslednému z dielčích konaní, resp. nekonaní žalovanej, ak by sme prijali tézu, že každé z nich je potrebné posudzovať samostatne), je možné považovať až deň nasledujúci po dni, keď bol zásah do osobnostných práv žalobcu ukončený. V preskúmvanej veci nebol zásah žalovanej do osobnostných práv žalobcu ukončený konaním žalovanej (nápravou protiprávneho stavu samotnou žalovanou), ale konaním žalobcu, a to tým, že sa žalobca rozhodol využiť zdravotnú starostlivosť inej nemocnice (Fakultnej nemocnice v Banskej Bystrici). Dňom, keď žalobca absolvoval vyšetrenie vo Fakultnej nemocnici v Banskej Bystrici (19.05.2008), kde mu bolo oznámené, že je potrebná operácia, ktorá v Slovenskej republike nebola ešte uskutočnená a bolo mu ponúknuté sprostredkovanie vykonania takejto operácie v Českej republike, pričom žalobca s týmto postupom Fakultnej nemocnice v Banskej Bystrici (aj keď možno len konkludentne) súhlasil, žalobca z vlastnej vôle ukončil liečbu u žalovanej. Týmto dňom sa skončilo aj protiprávne konanie, resp. nekonanie žalovanej (aj keď jeho následky sa tým prirodzene neskončili). Najneskôr v deň nasledujúci po uvedenom dni (t. j. 20.05.2008) sa mohol žalobca domáhať svojho práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podaním žaloby na súde s rovnakým obsahom (pokiaľ ide o rozsah konania, resp. nekonania žalovanej, teda rozsah zásahu do osobnostných práv žalobcu) ako žaloba, ktorú podal v súdnej veci dňa 03.06.2011. Preto všeobecná trojročná premlčacia doba podľa § 101 Občianskeho zákonníka začala plynúť až dňa 20.05.2008 a v čase podania žaloby (03.06.2011) bol žalobcom uplatnený nárok už premlčaný. Pre posúdenie premlčania nebolo rozhodujúce to, po akom čase od úrazu došlo u žalobcu k takej degenerácii poškodených nervov, že vykonanie operačného zákroku by už neprinieslo zlepšenie ich stavu, ale to, kedy (odkedy-dokedy) trval protiprávny zásah žalovanej do osobnostných práv žalobcu. Preto súd prvej inštancie postupoval správne, keď žalovanou navrhované znalecké dokazovanie, zamerané na určenie času, v akom by už vykonanie operácie neprinieslo zlepšenie zdravotného stavu žalobcu, ako nadbytočný nevykonával. O náhrade trov konania žalovanej a štátu rozhodol podľa § 388 a § 365 ods. 1 písm. h) CSP.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Namietal, že považuje za nesprávny právny záver odvolacieho súdu o tom, že dňom 19.05.2008, kedy na základe vlastného rozhodnutia absolvoval vyšetrenie a konzultáciu na neurochirurgickej klinike Fakultnej nemocnice Banská Bystrica, došlo k ukončeniu poskytovania zdravotnej starostlivosti mu zo strany žalovanej a zároveň, že týmto dňom získal vedomosť o nesprávnom, a teda protiprávnom postupe žalovanej pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti mu zo strany žalovanej. Dovolateľ sa len za stavu existencie dlhodobého nekonania žalovanej (odkladania operačného zákroku) pokúsil sám riešiť svoju ťažkú situáciu tým, že navštívil iné zdravotnícke zariadenie za účelom zistenia možnosti poskytnutia zdravotnej starostlivosti od takéhoto iného poskytovateľa. Teda až do vykonania operačného zákroku na neurochirurgickej klinike Fakultnej nemocnice Kráľovské Vinohrady v Prahe dňa 11.06.2008 tak nepochybne nečinnosť žalovanej zakladajúca jej protiprávne konanie voči nemu naďalej trvala. Z tohto dôvodu až dňom 11.06.2008 sa mohlo skončiť protiprávne konanie, či nekonanie žalovanej, pretože až týmto dňom došlo k uskutočneniu zdravotníckeho výkonu (poskytnutia zdravotnej starostlivosti). Preto, ak podľa názoru odvolacieho súdu objektívna premlčacia doba na uplatnenie predmetného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 101 Občianskeho zákonníka začala plynúť dňom skončenia protiprávneho konania či nekonania žalovanej, tak za tento deň možno podľa dovolateľa považovať až deň 11.06.2008, pretože až do tohto dňa bol čakaťom na operáciu u žalovanej, ktorá bola sústavne odkladaná a až tento deň bola takáto operácia z jeho vlastnej iniciatívy vykonaná v inom zdravotníckom zariadení. Až týmto dňom sa nečinnosť žalovanej pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti zakladajúca neoprávnený zásah do jeho práva na život a zdravie mohla subjektívne skončiť. Z uvedených dôvodov navrhol, aby dovolací súd po preskúmaní veci napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná považuje rozhodnutie odvolacieho súdu za správne, v celom konaní bol riadne zistený skutkový stav, boli vykonané všetky navrhované dôkazy, predmetný skutkový stav bol správne a riadne právne posúdený a bolo rozhodnuté v súlade s právnym poriadkom a ustálenou judikatúrou. Navrhla, aby predmetné dovolanie dovolací súd podľa § 447 CSP odmietol z dôvodu jeho neprípustnosti alebo v prípade, že dovolací súd dovolanie pripustí, aby ho podľa § 448 CSP ako nedôvodné zamietol.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací, (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) žalobca, zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorého neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je nielen procesne prípustné, ale aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou

odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

10. V posudzovanom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Za podstatnú právnu otázku považuje to, „či konanie, resp. nekonanie žalovanej bolo ukončené dňom, kedy žalobca absolvoval vyšetrenie vo Fakultnej nemocnici v Banskej Bystrici a súhlasil so sprostredkovaním operácie mimo územia Slovenskej republiky, alebo až v čase uskutočnenia predmetnej operácie“. Podľa jeho názoru má byť táto otázka vyriešená tak, že až do vykonania operačného zákroku v Prahe, dňa 11.06.2008, trvala nečinnosť žalovanej zakladajúca jej protiprávne konanie.

11. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP považoval dovolací súd za podstatné to, či táto otázka, od vyriešenia ktorej záviselo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, bola alebo nebola v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu riešená. Dospel pri tom k záveru, že uvedená právna otázka nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu riešená, a preto je dovolanie žalobcu v danom prípade procesne prípustné. Dovolací súd ďalej skúmal, či dovolateľ dôvodne odvolaciemu súdu vytýka, že jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci tak, ako to v dovolaní namieta.

12. Podľa § 100 ods. 1, 2 veta prvá a druhá Občianskeho zákonníka právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať. Premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ustanovenie § 105. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka predstavuje jedno z parciálnych a relatívne samostatných prostriedkov ochrany jednotného práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Vzniká vtedy, keď morálna satisfakcia ako rýdzo osobné právo, nestačí na vyváženie a zmiernenie nepriaznivých následkov protiprávneho zásahu do osobnostných práv. Napriek tomu, že ide o satisfakciu v oblasti nemateriálnych osobnostných práv, jeho vyjadrenie peňažným ekvivalentom má za následok, že ide o osobné právo majetkovej povahy. Ak obsahom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je požiadavka na zaplatenie peňažnej sumy, potom princíp právnej istoty vylučuje, aby plynutiu času neboli priznané žiadne právne účinky. Preto je ho potrebné zaradiť medzi práva majetkové, ktoré premlčaniu podliehajú podľa § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka. K rovnakému záveru dospel aj najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 2Cdo/278/2007 z 01.11.2008, podľa ktorého právo na peňažné zadosťučinenie sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, ktorá začína plynúť odo dňa, keď tento nárok mohol byť po prvý krát uplatnený. Pre vyhodnotenie námietky premlčania je podľa názoru súdu rozhodujúce ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Citované zákonné ustanovenie teda určuje počiatok plynutia a dĺžku premlčacej doby. Začiatok plynutia premlčacej doby je v citovanom ustanovení vymedzený slovom, keď sa právo „mohlo“ vykonať po prvý raz. Tento okamih je teda daný objektívne, nezávisle od subjektívnych okolností (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Obo/44/97 z 15.05.1997). Počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv (uznesenie najvyššieho súdu zo 17.02.2011, sp. zn. 5Cdo/265/2009).

13. Premlčacia doba podľa § 101 Občianskeho zákonníka, ktorá sa vzťahuje na peňažnú náhradu

nemajetkovej ujmy, má povahu objektívnej premlčacej doby, teda plyní nezávisle od vedomosti oprávneného (žalobcu) o protiprávnosti konania, či nekonania inej osoby (žalovanej), ktoré malo za následok vznik nemajetkovej ujmy. Na rozdiel od práva na náhradu škody (§ 106 Občianskeho zákonníka), pri práve na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy neexistuje subjektívna premlčacia doba, ktorá by bola viazaná na deň, keď sa poškodený dozvie o škode (v tomto prípade o ujme) a o tom, kto za ňu zodpovedá.

14. V posudzovanej veci je nesporné, že žalobca za účelom ďalšej liečby po závažnom poranení nervovo-cievneho systému, pravej hornej končatiny, absolvoval konzultáciu u špecialistu žalovanej dňa 10.10.2007 na neurochirurgickej klinike FNŠP Bratislava u P. Q. B. Q.Č., D.. Následne sa v mesiaci november, december 2007 uskutočnili ďalšie vyšetrenia a konzultácie a až v januári, 15.01.2008, bola indikovaná operačná revízia a bol zaradený, zapísaný do poradovníka na vykonanie operačného zákroku. Taktiež je nesporné, že žalobca sa na odporúčania lekára, neurológa, obrátil na neurochirurgickú kliniku Fakultnej nemocnice Banská Bystrica, kde absolvoval lekárske vyšetrenie dňa 19.05.2008, kde primár tejto kliniky po zhodnotení aktuálneho zdravotného stavu žalobcu skonštatoval, že jediným východiskom pre zlepšenie zdravotného stavu je rekonštrukcia poškodených nervových zväzkov, pričom zároveň žalobcu upozornil, že takáto operácia v Slovenskej republike nebola ešte uskutočnená a ponúkol mu, že zistí možnosť vykonania takejto operácie v Českej republike. Ako je zrejmé z prepúšťacej správy neurochirurgickej kliniky Fakultnej nemocnice Kráľovské Vinohrady v Prahe zo dňa 23.06.2008, žalobca operačný zákrok absolvoval na tejto neurochirurgickej klinike dňa 11.06.2008.

15. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí skonštatoval, že žalobca mohol svoje právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vykonať prvý krát dňa 11.10.2007 a najneskôr dňa 16.01.2008. Od tohto dňa začala najneskôr plynúť všeobecná trojročná premlčacia doba, ktorá skončila najneskôr dňa 16.01.2011. Nakoľko žalobca podal žalobu na súde až 03.06.2011, stalo sa to po uplynutí premlčacej doby, preto žalobu o zaplatenie nemajetkovej ujmy zamietol. Na rozdiel od súdu prvej inštancie, odvolací súd mal za to, že zásah žalovanej do osobnostných práv žalobcu nebol ukončený konaním žalovanej (nápravou protiprávneho stavu samotnou žalovanou), ale konaním žalobcu tým, že sa rozhodol využiť zdravotnú starostlivosť inej nemocnice (Fakultnej nemocnice v Banskej Bystrici). Dňom, keď žalobca absolvoval vyšetrenie vo Fakultnej nemocnici v Banskej Bystrici (19.05.2008), kde mu bolo oznámené, že je potrebná operácia, ktorá v Slovenskej republike nebola ešte uskutočnená a bolo mu ponúknuté sprostredkovanie vykonania takejto operácie v Českej republike, pričom žalobca s týmto postupom Fakultnej nemocnice v Banskej Bystrici (aj keď možno len konkludentne) súhlasil, žalobca z vlastnej vôle ukončil liečbu u žalovanej. Týmto dňom sa skončilo aj protiprávne konanie, resp. nekonanie žalovanej (aj keď jeho dôsledky sa tým prirodzene neskončili). Najneskôr nasledujúci deň po uvedenom dni, (t. j. 20.05.2008), sa mohol žalobca domáhať svojho práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podaním žaloby. Všeobecná trojročná premlčacia doba podľa § 101 Občianskeho zákonníka začala plynúť dňa 20.05.2008 a v čase podania žaloby (03.06.2011) bol žalobcom uplatnený nárok už premlčaný.

16. Dovolací súd konštatuje, že rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie (v zamietavom výroku z dôvodu premlčania), vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Je totiž bežné, že pacient konzultuje svoj zdravotný stav aj v iných zdravotníckych zariadeniach. To, že dal žalobca súhlas na sprostredkovanie operácie ešte neznamená ukončenie liečby u žalovanej, týmto okamihom je až udelenie súhlasu s konkrétnym termínom uskutočnenia operácie u iného subjektu (zdravotníckeho zariadenia). Teoreticky je možné, že v tomto období by dostal žalobca ponuku na termín operácie u žalovanej a bolo by iba na žalobcovi, ktoré zdravotnícke zariadenie si pre operačný zákrok vyberie.

17. Dovoláním napadnuté rozhodnutie teda spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací súd preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 CSP).

18. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znovu o trovách pôvodného konania a trovách

dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.